

Vetőmag

XIX. évfolyam, 2013. 1. szám

A Vetőmag Szövetség Szakmaközi Szervezet és TermékTanács folyóirata

A tartalomból

Egységes irányítás alatt
a kutatóintézeti hálózat 2

Jövőt vetni, sikert aratni
KWS módra 4

Veszélyben az egyik
leghatékonyabb vetőmag-
csávázási technológia 6

Arany Ősz 8

A holnap újításait ma kell
megóvni 12

Egységes irányítás alatt a kutatóintézeti hálózat

A Magyar Közlöny 5. számában (2013. 01. 10.) megjelent a 1007/2013. kormányrendelet, melynek 5. pontjában a kormány a vidékfejlesztési miniszternek feladatul adja, hogy terjesszen be egy tervezetet 2013. március 15-éig az agrárkutató intézetek egységes irányításának megvalósítására. Szépe Ferenchez, a Vidékfejlesztési Minisztérium mezőgazdasági főosztályának vezetőjéhez azért kopogtattunk be, hogy megkérdezzük, hol tart az agrárkutatókra vonatkozó egységes irányítási rendszer kialakítása. Arra is kíváncsiak voltunk, hogy a vetőmagágazat milyen segítséget kaphat a kutatás-fejlesztés, innovációs tevékenység terén.

• *Főosztályvezető úr, készül egy kutatás-fejlesztés, innováció stratégia?*

– A minisztérium a kutatás-fejlesztés integrációs újjáépítésén dolgozik. Ez politikai döntés, amelyet szakmailag üdvözlünk és támogatunk. S nem csak támogatjuk ezt a döntést, hanem felkérték a főosztályunkat, hogy dolgozzuk ki az agrárkutatókra vonatkozó egységes irányítási rendszert.

• *Március 15. gyorsan eljön: hol tartanak e rendszer kialakításában?*

– Valóban közeli az időpont, de nem ma kezdtük el az ezzel kapcsolatos munkát. Előljáróban hangsúlyoznám: a vetőmagágazat az egyik legfontosabb ágazata az agrártermelésnek, hiszen mind a növénytermesztés, mind az állattenyésztés alapjai innen származnak a takarmánytermesztés következtében. Mondhatom azt is, hogy a teljes élelmiszervetikum fejlődése is a vetőmag minőségén, használatán alapozik, hiszen ha megfelelő a takarmánynövények hozama, jó a minősége, akkor az állatállomány is jobban fejlődik. Az persze más kérdés, hogy hazánkban felborult a növénytermesztés és az állattartás aránya, nem véletlen, hogy az agrártárca is célul tűzte az állattenyésztés felfuttatását. A két ágazatnak egymást kell segítenie, különben nincs fejlődés. Ami a vetőmagágazatot illeti, fontosnak tartom, hogy a súlyának megfelelően működjön, és szolgálja az egész hazai agráriumot. Az is nyilvánvaló, hogy az ágazat volumene és a pia-

Szépe Ferenc, a Vidékfejlesztési Minisztérium mezőgazdasági főosztályának vezetője

ci lehetőségei miatt exportorientált, mert az itthon előállított vetőmagmennyiség lényegesen meghaladja a hazai igényeket. De ebből az is következik, hogy ez az egyik legnyereségesebb, és a legtöbb hozzáadott értéket adó ágazatunk.

• *Öröm ez, avagy nyűg az Önök számára?*

– Számomra öröm, és komoly kihívásnak tartom. A kutatásban jelenik, születik meg a csúcstechnika, és az ottani eredmények hasznosulnak az ágazatokban. Egy olyan állapotot örököl-

tünk, amely igen nehéz feladatokat ró ránk. A kutatóintézetek zöme az elmúlt nyolc-tíz évben a létért küzdött, egy részükről az akkori kormány le is mondott, hiszen különböző más szervezetekhez – egyetemekhez, iskolákhoz stb. – csatolták őket. Volt egy kimondatlan, de tetten érhető szándék, miszerint „nekünk nem kell a kutatás, mert megvesszük azokat a technológiákat, amelyekre szükségünk van”. A támogatásokat a töredékükre csökkentették, így az intézetek léte forgott kockán, ezért olyan technikákat találtak ki, amelyek mindent szolgáltak, csak a

kutatást nem. A kutatóintézetek folyamatosan pályáztak annak érdekében, hogy túléljék az időszakot. Magyarán, a pályázatok teljesítése érdekében folyt a kutatás, és sokszor nem a szükséges irányban haladtak a dolgok. Nos, ebből a leépült kutatói hálózatból kell egy jól működő intézményrendszert létrehozunk.

• *Hány intézetről van szó?*

– Hétről, amely közvetlenül a minisztériumé. Az már politikai szándék kérdése, hogy a más fenntartókhoz került kutatóintézeteinket milyen körben, milyen mélységig hozzuk vissza a VM irányítása alá. Az alapvető szándékunk az, hogy visszahozzuk ezeket az intézeteket is, és egy egységes irányítást biztosítunk a számukra.

• *Mit takar az egységes irányítás?*

– Az egységes irányítás azt jelenti, hogy egyszer teremtünk meg a kutatóintézetek létbiztonságát, és ne kelljen azt a munkát folytatniuk, amire eddig kényszerültek. Egységesek leszünk abban, hogy az azonos profilú kutatóintézeteknél megszüntetjük a párhuzamosságokat. A kutatói tevékenységet a gyakorlati élet szükségleteihez igazodóan alakítjuk át, így közvetlenül a termelés igényeihez kapcsolódó kutatási témák felvételeire ösztönözzük az intézetek munkatársait. A kutatásnál egy-egy téma több intézetet is érinthet (gépesítés, biotechnológia, termeléstecnológia, vetőmag stb.), ezért arra törekszünk, hogy mindegyik intézet a maga területével foglalkozzon, ami egyfajta közös együttműködésre is készíti az intézeteket. Fontos, hogy a kutatóintézetek tisztában legyenek a másik intézet tevékenységi körével, legyen napi kapcsolatuk egymással. A kutatásnál korábban intézményi finanszírozás volt a gyakorlat, mi ezt feladatorientálttá tesszük. Ebben benne van az intézmény finanszírozása is, de a vállalt és elvégzett feladatok mértékének megfelelően kapják meg a támogatást. Így arról is tiszta képünk lesz, hogy egy-egy témakör mibe kerül.

• *Szóljunk külön is a vetőmagkutatásról.*

– A vetőmagkutatásban több intézet is érintett. Szeretnénk, ha a kutatóintézetek élő kapcsolatot alakítanának ki, és egymást erősítve dolgoznának. Főként az uniós, és más nagyobb pályázatoknál egy-egy intézet önmagában kicsi volt, ezért is próbáljuk egységes szervezatként megjeleníteni a kutatási tevé-

kenységet. Így sokkal nagyobb erőt tudunk felmutatni, és nagyobb összegeért, nagyobb hatékonysággal dolgozhatnak az intézetek. A kutatókkal közösen szeretnénk meghatározni az irányokat, s ebbe a munkába a termelőket is bevonjuk, hiszen ez nem öncélú tevékenység. Az alapegységet a kutató és az elvégzendő feladat jelenti.

• *Érinti a személyi állományt is ez az átszervezés?*

– Elsősorban a gazdasági, adminisztratív területet érinti, hiszen az integrált hálózatnak közös költségvetési rendszere lesz, ami a mostani számítástechnikai háttérrel egyszerűsíthető.

• *S van erre pénz?*

– Van, de nem minden pénzkérdés.

• *Ön is említette, hogy a kutatási tevékenységet gyakorlatorientált módon szeretnénk kialakítani. Milyen szerepet szánnak ebben a munkában a szakmaközi szervezeteknek?*

– Meghatározó szerepet! Stratégiai megállapodást kötöttünk a szakmaközi szervezetekkel, így a Vetőmag Szövetséggel (VSZT) is. A jogszabályok megalkotásába bevonjuk a szervezetet, a véleményüket kikérjük, és a lehetséges módon beépítjük a jogszabályba az álláspontjukat. Az együttműködést tehát élő kapcsolatként kezeljük.

• *A VSZT tavaly elfogadott egy új ágazati stratégiát. Ebben az szerepel szó szerint, hogy „az állami tulajdonú és támogatásból gazdálkodó, alapkutatást folytató kutatóintézetek, és a vetőmagágazat között-*

ti tudástransfer meglehetősen alacsony szinten van. A nyugat-európai példák jól mutatják, hogy az innováció és a nemesítési potenciál növelésében ezen a területen hatalmas lehetőségek rejlenek. Noha egyes cégek és kutatóintézetek között léteznek egyedi alapon történő együttműködések, a szövetségi szintű összehangolt iparági megközelítés teljes mértékben hiányzik.” Felhasználják-e ezt az anyagot?

– Természetesen felhasználjuk, és mondhatom, hogy abba az irányba indultunk el, hogy a leírtakat gyökeresen megváltoztassuk. Remélem, rövidesen az ágazat szereplői is érezhetik a változás szelét, és nem csak a szavak szintjén maradunk. A vetőmagágazatról szólan a sertésstratégiához hasonló anyagot teszünk le a kormány asztalára március 15-éig, s az anyag összeállításához is kikérjük a szakmai szervezet véleményét. Az anyagról a politika dönt, s ha ez is megszületik, akkor mi végrehajtjuk az elfogadott feladatokat, amelyben azután szorosán együttműködünk az ágazat szereplőinek képviselőivel is. Azon vagyunk, hogy jó megoldási javaslatot tegyünk a döntéshozók asztalára. Az a célunk, hogy a gazdálkodók számára is hasznos kutatás-fejlesztés valósuljon meg, és a teljes vertikum részesevé váljon e tevékenységnek. Végül hadd szóljak a GM tevékenységről is. A GM mentesség megtartása továbbra is elsődleges célunk, nem véletlen, hogy az alaptörvényben is megfogalmazódik ez a kormányzati szándék. Ezt a státuszt meg kell tartanunk, mert óriási piaci érték.

– H. Gy. –

Jövőt vetni, sikert aratni KWS módra

A német KWS több mint 150 éve foglalkozik növényneveléssel. A világszerte több, mint 40 leányvállalattal rendelkező cégcsoport 1999-ben alapított céget Magyarországon. A folyamatos növekedésről és a jövőbeni tervekről beszélgettünk Győrben Pallós Mihállyal, a KWS Magyarország Kft. ügyvezető igazgatójával.

Magyarországon 100%-ban a KWS tulajdonaként 1999 decemberében alakult meg a KWS Hybrid Kft. A cég jelenlegi ügyvezető igazgatója, *Pallós Mihály* kezdetekben – 2000. október 1-jétől – a dunántúli értékesítésért felelt, majd 2004 őszétől már a magyarországi leányvállalat vezetői pozícióját töltötte be.

Az induláskor 2 főt foglalkoztató Kft. 2000 őszén 6 értékesítővel bővült, majd az azt követő 12 éves folyamatos növekedés eredményeképpen az alkalmazottak száma ma már megközelíti az 50 főt. 2001-ben a KWS csoport szoros együttműködést indított a francia RAGT-vel a hazai piacon is, melynek következtében 2001. július 1-jével a KWS magyarországi leányvállalata, KWS-RAGT Hybrid Kft. néven, mintegy 50–50%-os tulajdoni arányban képviseltette magát. Az együttműködés eredményeképpen a cég szélesebb hibridkukorica kínálattal jelent meg a hazai piacon. Az RAGT FAO 300-as hibridjei jól kiegészítették a KWS termékcsaládját. 2006 őszén, ötévnyi együttműködés után a KWS felvásárolta az RAGT 50%-os tulajdonrészét, és így 100%-os tulajdoni arányban megalakult a KWS Magyarország Kft., amely a mai napig ebben a formában működik.

A növekedés kulcsa a nemesítés

A KWS cégcsoport két legfontosabb növénye, a cukorrépa és a kukorica. Míg Magyarországon a kukorica (siló, szemes és biogáz célú), globálisan a cukorrépa a meghatározó. A vetőmag-nemesítés iránt teljes mértékben elhivatott vállalkozásként a KWS minden egyéb jelentősebb növénykultúrában is

Pallós Mihály

képviselteti magát a piacon: cirok, kalászos (búza, rozs és árpa), olajos magvak (repce, napraforgó) és burgonya.

Kukorica

A KWS Európában, Észak- és Dél-Amerikában, valamint Kínában is rendelkezik fontos nemesítő programokkal. Európában a cégcsoportnak mintegy 13 különböző nemesítő programja fut, mellyel az európai piac mindenművi szükségletét ki tudja elégíteni. A nemesítési munka egyik fő értéke, hogy a helyi viszonyokhoz, a különböző tájegységek egyedi igényeihez és kihívásaihoz alkalmazkodik. Ez lehetővé teszi, hogy minden évben új, nagy teljesítményű fajtákat dobjanak piacra Európában és világszerte. Az olyan tradicionális nemesítési célok mellett, mint a fokozott terméseredmény, ellenálló-képesség, szárazság okozta stressz toleranciája és betegségekkel szembeni tűrőképesség, a helyi körülményekhez való adaptáció is kiemelt szempont a nemesítés során.

A KWS az egyike azon vállalkozásoknak, amelyek a legintenzívebben te-

vékenykednek, és a legtöbbet ruháznak be a kukoricanevelésbe. A program Európában mintegy 80 különböző helyszínnel és 600 000 parcellával működik. A munka során mindig a legújabb nemesítési eljárásokat alkalmazzák. A cégcsoport világszerte szerepet tölt be a Dupla Haploid Eljárás alkalmazásának terén. Ezzel a technológiával tiszta szülői vonalakat állítanak elő egy év alatt, míg mindezt a hagyományos eljárásokkal három-öt év alatt lehet elérni. Ez jelentősen felgyorsítja a kukorica nemesítés folyamatát.

A KWS cégcsoport Magyarországon 2002-ben indította el kukoricanevelési programját Muronyban, amely azóta kb. 3–4-szeresére növekedett. Ez a program alapvetően FAO 300-as hibridek előállítására épült, azonban számos kiváló teljesítményű FAO 400-as hibrid is kikerült már a nemesítő kollégák keze alól. Az Állomáson dolgozó 13 fő a vonal-előállítástól kezdve a kész hibridek teszteléséig a hibrid-előállítás teljes folyamatát végzi. Az első komoly teljesítménnyel bíró hibridek 2006–2007 környékén kerültek ki Muronyból.

Napraforgó

A napraforgó piacon 2001 és 2004 között meghatározó szereplő volt a KWS, azonban egy akkori döntés következtében a napraforgó nemesítési programot teljes egészében leállították. A kereskedelem ugyan tovább folytatódott, de a piaci részesedés minimálisra zsugorodott. A vállalat vezetői nemrégiben úgy határoztak, hogy újjáélezzék a napraforgó nemesítést. 2011 szeptemberében indult meg a munka Bólyban a régi sikeres hibridekre alapozva, de már a jelenkor kihívásainak megfelelően. 2012-ben további négy országban fogtak bele a hibridtesztelésbe. A tervek

szerint 2013-ban Magyarországon Bóly mellett országszerte még 3 vagy 4 tenyészkert alakít ki a KWS. Távlati cél a muronyihoz hasonló nemesítési bázis kiépítése.

Cirok

Európában egyedülként, csak a KWS kezdett energiacirok nemesítésbe, melyhez kellő alapot biztosít a Németországban működő 4-5 ezer biogáz üzem. Fontos megjegyezni, hogy ez nem silócirok, kimondottan energiaci-rokról van szó. A termék Magyarországon is elérhető.

Értékesítés, a befektetés megtérülése

A kiterjedt nemesítési programok eredményeit, a stabil és változatos genetikai alapokkal bíró hibrideket komoly, jól felkészült értékesítési csapat ismerteti meg a piac szereplőivel. 2000-ben még csak 6 főből állt ez a csapat, amely 2006-ra megduplázódott. Jelenleg 21 értékesítőből és egy értékesítési vezetőből áll, hiszen egy ekkora értékesítői hálózatot már nem tud az ügyvezető közvetlenül irányítani. A piaci mozgásokból adódóan a KWS értékesítési csapatát is érintik személyi változások, azonban az elmúlt 6-7 év átlagában ez az érték csupán 10-15%.

Kukorica

Magyarországon a KWS a vetőmagpiac meghatározó szereplőjévé vált egyre erősebb piaci részvételével. Míg a középtávú – 3-5 éves – tervek között a 10%-os piaci részarány megszerzése szerepel, 5-10 éves távlatban pedig a harmadik legmeghatározóbb piaci szereplővé kíván válni a magyarországi vetőmagpiacon. Mindehhez a kiterjedt nemesítési programok eredményeként piacra kerülő kitűnő genetikájú anyagok szolgáltatják az alapot.

Őszi káposztarepce

A KWS repcenemesítését teljes mértékben a hibrid-előállításra koncentrálja. Meghatározó szereplő, a piacvezetők között stabilan szerepel. Középtávú cél, hogy a cég kb. 20%-os részarányt érjen el, és ezzel megszerezze a piacon a második helyet.

Cukorrépa és a kalászosok

A cukorrépa és kalászos vetőmagvak kereskedelmével 2011 óta nem a KWS Magyarország Kft. foglalkozik. Ezen termékek értékesítését – természetesen

a KWS márkanév alatt – a BETAMAG-Trade Kft. végzi. A két cég egymást segítve tevékenykedik a piacon.

Termeltetés – a vetőmagot létre is kell hozni

A KWS sokat investál nemesítési programjaiba, ehhez rendkívül ambiciózus tervek társulnak az értékesítés terén, de a tervek megvalósításához komoly vetőmag-előállításra van szükség, ahogyan az eddigi eredményekhez is nélkülözhetetlen volt.

Kukorica

Magyarország a vállalat dél-kelet-európai régiójához tartozik, Horvátországgal, Romániával, Szerbiával és Bulgáriával egyetemben. A régióban Magyarországon, Romániában és Szerbiában folyik intenzív vetőmag-előállítás. Míg Romániában 5-6 éve a KWS saját vetőmagüzemet nyitott, Szerbiában és Magyarországon megbízások alapján működik a vetőmag-feldolgozás.

A vállalat alapelve, hogy a régió lássa el magát vetőmaggal. A KWS Magyarország Kft. célja pedig, hogy a Magyarországon értékesítendő kukorica vetőmag a lehető legnagyobb mértékben, kb. 90%-ban magyarországi előállítású legyen. A vetőmag feldolgozását 80-90%-ban a Hód-Mezőgazda Zrt. végzi. Az elmúlt két évben azonban kisebb mennyiségben Bólyban is dolgoztak fel KWS magot. A hazai előállítás 20-30%-a kerül exportra.

Általános igazság, hogy a magyarországi vetőmag-előállítás korlátja jelenleg a vetőmag-szaporításra alkalmas területek mennyisége, nagysága. Kukorica vetőmagot csak öntözött körülmények között lehet előállítani, amely alapján a vetőmag-előállító terület 34 ezer ha körül alakul. Igény azonban lenne akár 40-50 ezer ha területnagyságra is. Rendkívül fontos az öntözésfejlesztés, hiszen viszonylag kis állami beavatkozással hatalmas gazdasági növekedést lehetne elérni. A hibridvetőmag szaporítók másik problémáját az izolációs távolságok betartásának nehézségei jelentik, hiszen megfelelő terület hiányában komoly készletelérhetősé-

gi gondok adódhatnak. Időről időre mindkét témát felveti a szakma, de előrelépés sajnos nem történik.

Olajosok

A magyarországi előállítású olajos vetőmagok, azaz a repce- és a napraforgómagok feldolgozása szintén Bólyban, a Bólyi Mezőgazdasági Zrt.-nél történik.

Kitekintés a nagyvilágra

Észak-Amerikában a cégcsoport hosszú évek óta rendkívül sikeres a cukorrépa mellett a bővülő hibridkukorica kínálatával is. A KWS ezen a piacon egy – 50-50%-os tulajdoni arányban – a Limagrain cégcsoporttal közös vállalattal képviselteti magát, melynek sikereit mi sem bizonyítja jobban, mint a 7%-os kukorica piaci részarány.

A világméretűben is határozottan fejlődő KWS cégcsoport Ázsiában is megvetette már a lábát. Az utóbbi 2-3 évben a kukorica kultúrában jelentős növekedést ért el Kínában és Indiában.

Nemesítő állomás

Kína hatalmas piac, és szép eredmény a 2012-ben értékesített pár millió zsák kukorica vetőmag.

Nyugat felé tekintve pedig 2011-2012-ben Brazíliában mutatta meg magát a német vállalat.

Hogy mit hoz a jövő?

A KWS cégcsoport mint minden lépését, a jövőjét is tudatosan építi.

RSz, NN

Veszélyben az egyik leghatékonyabb vetőmag-csávázási technológia

A neonikonitoid hatóanyagú csávázószerke felhasználása és a méheket érintő vélt negatív hatása régóta beszédtéma az Unió egyes tagországaiban. Több tagország hosszabb-rövidebb ideig korlátozta, illetve betiltotta területén egyes termékek alkalmazását. Emellett zöld pártok és környezetvédő szervezetek képviselői azt is kérték, hogy az EU Bizottság tiltsa be ezen csávázószerke használatát az EU teljes területén. A kérést a Bizottság és a tagországok döntő többsége eddig nem támogatta, azonban felkérték az Európai Élelmiszer Biztonsági Hivatalt (EFSA), hogy értékelje a neonikotinoidokat a méhekre gyakorolt hatásuk szempontjából.

A Bizottság lépésére válaszul az Európai Vetőmag Szövetség (ESA), az Európai Növényvédő Szövetség (ECPA), valamint az Európai Gazdaszervezet (COPA-COGECA) támogatásával készült a COMPASS nevű tanulmány, amelynek legfontosabb, illetve Magyarországra vonatkozó megállapításait a megjelent és széles körben publikált sajtóközlemény tartalmazza.

Mind a hazai, mind az európai vetőmag szakma értetlenül áll a támadások előtt, hiszen egy olyan technológiát támadnak, amely a lehető legkisebb környezeti terhelés mellett a legnagyobb hatékonysággal veszi fel a küzdelmet a talajlakó kártevőkkel szemben. A múltban valóban történt néhány olyan incidens, ahol gyaníthatóan a csávázott vetőmagnak szerepe volt a méhpusztulásban. Azonban minden esetben valamilyen vetőmagprobléma, vagy helytelen kijuttatási technológia állt az események hátterében. Az elmúlt években a vetőmag szakma számos olyan intézkedést tett, amelynek következtében a vetőmagról a hatóanyag leporlásának mértéke szinte elhanyagolható szintre csökkent. A vetőmagüzemeknek egyre szigorúbb követelményeknek kell megfelelniük, illetve a vetés kori porképződés csökkentésére vonatkozó eljárásokat ma már egyre több helyen kötelezően kell alkalmazni. Ebből adódóan ennek a technológiának a kiváltása csak jóval kevésbé hatékony talajfertőtlenítés + permetezés kombinációval lenne lehetséges, ami nagyobb környezeti terhelést és kisebb hozamokat eredményezne.

A fentiekből kiindulva a nemrégiben napvilágot látott EFSA tanulmány és annak a technológiáról szóló negatív

megállapításai rendkívüli mértékben sokkolták a növényvédő és vetőmagipar szereplőit. A szakma az EFSA-t mindig is független szervezetként ítélte meg, amelynek döntései alapos tudományos mérlegelést követően születnek. Nagy kérdés, hogy a szervezet ezt a pozitív képet a jelen tanulmány hiányosságait alapul véve a jövőben is képes lesz-e megőrizni. A tanulmány teljes mértékben figyelmen kívül hagyta azokat a gyakorlati monitoring eredményeket, amelyek azt bizonyítják, hogy a technológiát az elmúlt évtizedben több millió hektáron biztonsággal használták, mindemellett olyan vizsgálati eredmé-

nyek hiányára hivatkozik és kockázati tényezőként említi, amelyek jelenleg sem képezik a hatóanyagok értékelésének részét, nemhogy akkoriban, amikor ezen csávázószerke engedélyeztetésére sor került. A tanulmány ebben a formában nagyjából annyit bizonyít, hogy a szóban forgó termékek rovarölő szerke, és ebben a minőségükben megölik a rovarokat. A méhek is nyilvánvalóan rovarok és bizonyos körülmények között valóban az áldozatuk lehetnek ezeknek a szerkeknél. Pontosan ezért van szükség kockázatbecslésre, illetve a kockázatok kezelésére, hogy a gyakorlati felhasználás során kiküszöbölhető legyenek a nem kívánt hatások. Éppen ez az a terület, ahol az EFSA tanulmány nem vette figyelembe a rendelkezésre álló információkat, és a kockázatcsökkentés helyett a kockázatok teljes kiiktatása irányába tolt el a vitát. Tehát ahelyett, hogy arról szólna párbeszéd, hogy a vetőmagipar, a növényvédőszer ipar, illetve maguk a gazdák milyen intézkedéseket tettek annak érdekében, hogy minimalizálják a környezetterhelést, most a teljes tiltás réme ellen kell küzdeni.

A hatóanyag csoport további sorsára vonatkozó döntést ezért az EU Bizottságnak és a tagországoknak kell meghozniuk. Az erről szóló egyeztetések már január végén megkezdődnek, és a végső döntés legkorábban márciusban születhet meg. Végül, de nem utolsó sorban meg kell említeni, hogy a hazai agrárkormányzat sajtóközleményben, illetve az Európai Unió különböző fórumain is szót emelt a technológia érdekében, valamint a megfelelő alkalmazásra hívta fel a figyelmet.

Ruthner Szabolcs

A Fruit Logisticán jártunk

A berlini Fruit Logistica a friss zöldségfélék és gyümölcsök világkiállítása és vására idén a kiállítók és a szakmai látogatók tekintetében is kiváló eredménnyel zárt. A 130 országból érkezett több, mint 58.000 szakmai látogató a különféle termékeken és a hozzájuk kapcsolt szolgáltatásokon túl globális áttekintést kapott a zöldség- és gyümölcspiacról a nemesítéstől kezdve egészen a legújabb csomagolási technikáig. A látogatók mintegy 80%-a Németországon kívülről érkezett, legtöbbször Európából, de gyakorlatilag minden kontinens képviseltette magát. 12 ország mezőgazdasági minisztere személyesen tekintette meg a kiállítást, melyen természetesen hazánk is részt vett. A rendezvény elsősorban a kapcsolatok építését és ápolását szolgálta, emellett a legújabb innovációk, érdekességek is egyre nagyobb teret kaptak.

Teljes egészében piacközpontú lett ugyanis a jövő zöldségfajtáinak nemesítése, mely a termelők kívánalmak – úgy mint a betegségeknek ellenálló fajták használata, illetve a könnyű természetesség – mellett már a fogyasztót állítja a fókuszába olyan követelmények teljesítését célul tűzve, mint az ízletesség, a gazdag beltartalom, a pulton tartási idő meghosszabbítása. A technológia változásával pedig előtérbe került a talaj nélküli termesztésre alkalmas fajták nemesítése, ugyanakkor nagy a termelők kedv a kevesebb zöldmunkát igénylő fajták iránt is.

Természetesen a rózsaszín, lila karfiol, a narancssárga káposzta, vagy a világossárga, fehér és bordó színű „sárgarépa” még kuriózum, s inkább a vizuális élményeket szolgálja, de különlegessége okán mára közkedvelté vált a fekete káposzta és a vörös színű cikória – ez utóbbi még ráadásul keserű is. De sikertörténetként említhetnénk a

Syngenta mag nélküli snack paprikáját, az Angelo-t is, mely a tavalyi kiállítás innovációs díját kapta meg.

A teljesség igénye nélkül a hagymanemesítés is változik, a kutatók a mérsékelt csipős, illetve édes fajták előál-

lítására összpontosítanak, néhol rózsaszín színnel kombinálva. A káposztaféléknél kiemelten fontos nemesítési irány lett a miniváltozatok előállítás.

A zöldségek mellett látható és kóstolható volt szuperédes számooca, málna, héjastul fogyasztható kiwi és tigrismintás sárgabarack is.

A 2013. évi innovációs díjat a „City Farming” technológia nyerte el (Staa Food Group). Egyedi üvegház technológiával 30 napon belül megtermelhetőek a saláták, egy speciális LED világítás alkalmazásával és a vízfelhasználás, hőmérséklet automatizált optimalizálásával. Amellett hogy gyors, energia- és élőmunka kímélő, az optimális termesztési feltételek révén a peszticidek használata teljesen felesleges. Így a városba, akár a betondzsungelbe is behozható a termelés fenntartható, környezetbarát módszerrel, rendkívül gyors termelési ciklussal.

Bíró János

marketing vezető, Syngenta

Arany Ősz

Tavaly októberében 14. alkalommal rendezték meg Oroszország legnépszerűbb és legnagyobb szabású mezőgazdasági kiállítását, az „Arany Őszt”. A teljes 60 000 négyzetméteres kiállító területen 34 ország mintegy 2500 vállalkozása, szervezete vett részt, és Oroszország jelentős tudományos intézetei is képviseltették magukat. Az Orosz Föderáció 62 mezőgazdasági régiójának termelői a legjobb termékeiket mutatták be és értékesítették a „Termékek Tere” elnevezésű piacon. Saját pavilonjaikban a kiállítás ideje alatt folklórműsorral, népdalokkal színesítették a kínálatot.

Hagyományosan az Agrotech 2012 mezőgazdasági gépszemlével indult az egyhetes kiállítás, ahol 34 000 négyzetméteren bemutatásra kerültek a legújabb mezőgazdasági gépek, technológiák, szerviztevékenység, és természetesen a hozzá tartozó alkatrészbázis is. Külön kiemelendő az a széleskörű kínálat, amellyel szinte kivétel nélkül minden géphez képesek gyorsan alkatrészt biztosítani.

A kiállítást Nyikolaj Fjodorov mezőgazdasági miniszter nyitotta meg, köszöntötte az orosz termelőket az október 14-ei „mezőgazdasági dolgozók napja” alkalmából. Dmitrij Medvegyev miniszterelnök látogatásakor az orosz gazdákat méltatta, emellett huszonöt mezőgazdasági szakembernek adott át kitüntetését lelkiismeretes munkájáért, köztük traktorosoknak, gépészeknek és az ágazat kiemelkedő oktatóinak. Nemcsak ő, hanem a kiállítás szervezői is díjazták az egyes kiállítókat: tizenhat különböző kategóriában, mint például „Nagygép díj”, „Innovációs díj”, mintegy 850 vállalko-

Fotók: TÁKÁCS GÉZA

G.N. Grushko az Agrotek vezérigazgatója és Marosi Gábor a Woodstock ügyvezetője aláírja az egymillió eurós vetőmag szállítási szerződést Dr. Fazekas Sándor miniszter és Dr. Budai Gyula államtitkár jelenlétében

zás között folyt a verseny az érmekért. A miniszterelnök Arkagyij Dvorkovics miniszterelnök-helyettes kíséretében az orosz régiók kiállítását tekintette meg.

Szintén tradicionális a Kremlben tartott ünnepség a mezőgazdaságban kiemelkedő munkát végzett dolgozók tiszteletére. Itt V. V. Putyin elnök méltatta az elért eredményeket és fogalmazta meg a jövő elvárásait. Egyértelműen fogalmazott abban a kérdésben, hogy a következő tíz év végére döntő többségben saját előállítású élelmiszereknek kell kerülniük az asztalokra. A programot nagyszabású kulturális műsor követte, amelyet élőben közvetített az orosz állami csatorna.

A mezőgazdaság minden ágazatát átfogó kiállítás keretein belül rendezett megbeszélésekre, találkozókra Moszkvába érkeztek Németország, Magyarország, Románia, Macedónia, Bulgária, Lettország, Észtország, Moldova, Ukrajna és a Cseh Köztársaság mezőgazdasági miniszterei, hogy beszámoljanak országuk eredményeiről. Hazánkat Dr. Fazekas Sándor miniszter, Dr. Budai Gyula és Farkas Imre államtitkárok képviselték. Ny. Fjodorov és dr. Fazekas Sándor még a kiállítás előtt lezajlott személyes tárgyaláson összegezte az orosz-magyar együttműködés eddigi eredményeit és jövőbeni lehetőségeit. 2011-ben a magyar export 288 millió dollárt tett ki, amely 2012 első felében 28%-kal növekedett az előző év azonos időszakához képest. Az együttműködés kiterjed az oktatás területére is, 11 orosz és 7 magyar egyetemet érintenek a szakmai kutató és oktatási csereprogramok.

A kiállítás ideje alatt foglalkoztak az idén befejeződött első öt éves

A Woodstock és az Agrotech 2L cégek standja

(2008–2012) mezőgazdasági programmal, amelynek keretében nagyszabású és kiemelt fejlesztések mentek végbe az orosz mezőgazdaságban. Az eredmények alapján biztosítva látják a kiváló minőségű orosz élelmiszerek és mezőgazdasági termékek további jelentős növekedését. Javuló tendencia figyelhető meg az egyes mezőgazdasági szervezetek gazdasági helyzetében, élénkültek a mezőgazdasági területek társadalmi fejlődésével kapcsolatos munkák is. A növénytermesztési kérdésekkel foglalkozó szekcióban *Marosi Gábort* kérték fel a „Biológiai alapok és a kiváló minőségű vetőmagvak aktuális kérdései” című előadás megtartására.

Számtalan olyan szakmai konferenciára és kerekasztal beszélgetésre is sor került, amely kiemelten a 2013–2020-as orosz állami agrárprogramról szólt. A program fő irányelve a mezőgazdaság fejlesztése és modern, elsősorban hazai gépekkel való felszerelése, amely magában foglalja a regionális kapcsolatok erősítését is, illetve az agronómus képzés szakmai színvonalának jelentős emelését is. Mindezek mellett az egyhetes esemény, melyre 150 000 érdeklődő látogatott el, egyben a legnagyobb orosz mezőgazdasági állásbörzének is bizonyult.

Az említett programban kiemelt szerepet kapott a WTO szabályaihoz való igazodás feltételeinek megteremtése is, hiszen az Orosz Föderáció WTO-hoz való csatlakozásának köszönhetően hatalmas változások jöhetnek mind az állami, mind a magán-szektorban.

A külföldi kiállítók 6000 négyzetméteren mutatták be országuk innovatív technológiáit a növénytermesztés, állattenyésztés, méhészet, élelmezés területén, ismertették befektetési programjaikat. Bővebb kulturális és turisztikai ízelítőt kaphattak az érdeklődők Hollandiáról, Németországról, Kínáról és Magyarországról, amely országok nemzeti standjaikon nagy hangsúlyt fektettek országaik bemutatására is.

A külföldi kiállítók egyöntetű véleménye, hogy ez Európa egyik legjelentősebb mezőgazdasági kiállítása, amelyet a több, mint 49 milliárd rubel értékű megkötött szállítási szerződések is alátámasztanak. Magyarország részéről a legnagyobb szerződéskötésre a Woodstock Kft. tett szert, amely ünnepélyes aláírásán Dr. Fazekas Sándor vidékfejlesztési miniszter, Dr. Budai Gyula és Farkas Imre államtitkár személyesen vett részt.

Hegedűs Nikolett

JUGAGRO mezőgazdasági kiállítás, Krasznodár

Amíg az Arany Ősz kiemelten országos és nagyobb részben protokollárisnak mondható kiállítás, addig a Jugagro a vidéki szakemberek célzottan látogatott kiállítása. Jellemző, hogy míg Moszkvában csak néhány vetőmagos cég jelent meg, addig Krasznodárban szinte mindenki ott volt kiállítóként, aki számít a kereskedelmi piacon.

A kiállításra 2012. november 20. és 23. között került sor, idén már 19. alkalommal. Döntően szabadtéri kiállítás, mely a növénytermesztés, állattenyésztés mellett elsősorban a legújabb mezőgazdasági technológiák bemutatásának ad teret 27 000 négyzetméter területen. Ebben az évben több, mint 630 kiállító érkezett 27 országból.

A kiállítás története 2001-ig nyúlik vissza, de fejlődésnek igazán 2006-ban indult, amikor az Orosz Mezőgazdasági Minisztérium segítségével és a legnagyobb dél-oroszországi mezőgazdasági termelők részvételével létrehozták ezt, az Oroszország szerte legjelentősebb mezőgazdasági kiállítást. A következő években néhány további járás csatlakozásával megalakult a YUGAGRO bizottság, mely 2010-ben indította el új projektjét, a régió életének legkiemelkedőbb rendezvényét, melyet „YUGAGRO Földnapok” névre kereszteltek. Ez a kiállítás nemcsak a környékbeli fejlődési lehetőségeket szemlélteti, de segíti a régiók közötti és nemzetközi kapcsolatok elmélyítését, megerősítését is, illetve vonzóbbá teszi a régiót a jövőbeni beruházások számára.

A mezőgazdaság minden ágazata képviselteti magát: a látogatók a növénytermesztés és állattenyésztés mellett megismerkedhetnek a legújabb mezőgazdasági gépekkel és tartozékaikkal, a növényvédelem, talajjavítás és melegházak technikájával, a gabona feldolgozás és tárolás technológiájának újításaival.

A háromnapos kiállítás – egy nemzetközi eseménysorozat keretein belül – alaposan foglalkozott az ágazat kulcsfontosságú kérdéseivel. Az idén – természetesen – a legaktuálisabb kérdés az volt, hogy milyen előnyei és hátrányai vannak Oroszország termelői számára a WTO-ba történő belépésnek.

A konferenciák fő témái a következők voltak:

- A krasznodári vidék állattenyésztésének helyzete és fejlődési lehetőségei, új

FOTÓ: TAKÁCS GÉZA

A lenyűgöző John Deere stand

technikák bevezetése. Állategészségügyi, nemesítő-tenyésztői munka aktuális kérdései. Az állami támogatások helyzete, mértéke, pályázati lehetőségek.

- A rizstermesztés aktuális kérdései, különösen a WTO-ba történő belépés kapcsán. (Kubány környékén jelentős a rizs termesztése, így ez a termesztek számára különösen érzékeny téma. Milyen hatással lesz a termesztekre: előnyök-hátrányok. Ezen kívül az import rizs állami szabályozása, a rizs helyzete az orosz piacon, a hazai rizstermesztés állami támogatása, a WTO-ba való belépés kedvezőtlen következményei a kubányi térségre és egész Oroszország rizstermesztésére.)

A marketing – mint bárhol másutt a világon – itt is vezető szerepre tesz szert, így nagyszabású előadásokat szerveztek, kiemelten az agrárszektorra érintő marketing kérdésekben.

Hangsúlyosan foglalkoztak az agrár-ágazat munkaerőpiacával, különösen annak vonzóbbá tételével a fiatalok számára.

A kiállításra több, mint 12 000 látogató érkezett, amely 13%-kal haladta meg az előző év látogatottságát. A felmérések szerint az érdeklődők 86%-át mezőgazdasági vállalkozások vezetői és specialistái tették ki.

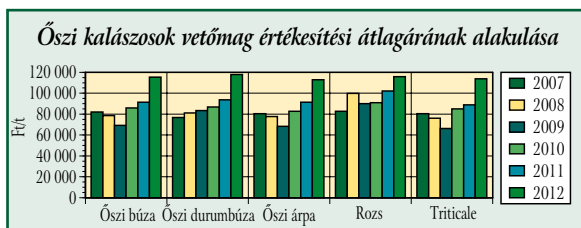
H. N.

(A kiállításokon készült további fotók megtalálhatóak a VSZT honlapján a Galéria menüpont alatt.)

Az őszi kalászosok fémzárolt vetőmag-szaporításáról és forgalmazásáról

A VSZT évente kétszer kér adatokat a tagságtól. 2012. december elején az őszi kalászosok fémzárolt vetőmag-forgalmazásával kapcsolatban kértünk adatközlést a kalászos szekció tagjaitól. A szervezet

működésének egyik alapvető feltétele a szektor működéséről származó alapadatok ismerete. Az államigazgatási szervekkel, hatóságokkal, bel- és külföldi partnerszervezetekkel folytatott mindennapi munkánk eredményességét nagymértékben meghatározza a bekért adatok pontossága,

részletessége. Arra törekszünk, hogy adatközlésünk rendszere valóban kétirányú legyen, és úgy gondoljuk, hogy tagjaink is haszonnal tudják forgatni a beérkezett adatokból készített összefoglalónkat.

Az adatokat feldolgoztuk és az elkészített összesítést a tagságunk számára meg-

küldtük. Ízelítőként a főbb őszi kalászos vetőmagok átlagárának alakulása látható a grafikonon. Az előző évhez képest idén kis mértékben visszaesett az adatszolgáltatók köre, azonban a forgalomba került vetőmag mennyisége alapján a felmérés reprezentatív volt, a válaszadók számában a piac koncentrálódása érzékelhető.

Szeretnénk megköszönni minden olyan tagunk közreműködését, aki akár adattal, akár nemleges formában vissza küldte részünkre az adatszolgáltató ívet.

A teljes VSZT statisztika megtekinthető honlapunk (www.vsz.hu) Statisztikák rovatában (az anyag csak jelszóval rendelkező tagjaink számára érhető el).

Cégsorok

Átszervezés és személyi változás a NÉBIH-ben

Lukács József

Január 8-án jelent meg a NÉBIH Szervezeti és Működési Szabályzata, melynek értelmében, a korábban a Növény-, Talaj és Erdővédelmi Elnökség alá tartozó

Növénytermesztési és Kertészeti Igazgatóság egy újonnan létrehozott elnökhelyettség alá tagozódott be. Az új Elnökség alá tartozó két igazgatóság tartozik: Állattenyésztési Igazgatóság és Növénytermesztési és Kertészeti Igazgatóság.

2013-tól Lukács József Tenyésztési és Növénytermesztési Elnökség elnöke és Növénytermesztési és Kertészeti Igazgató. Az új elnökhelyettes korábban hat évet dolgozott termelésben, majd a hatóságokhoz került szakreferensként, dolgozott a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztériumban, mint főtanácsos, majd ismét a hatóságokhoz került.

Új igazgató a Karcagi Kutató Intézetben

Dr. Czirák László

2012. július 1-től a Debreceni Egyetem Agrár- és Gazdálkodástudományok Centruma KIT Karcagi Kutató Intézet igaz-

gatója, aki 2006 óta tiszteletbeli docens, ezt megelőzően a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH) Szántóföldi Teljesítményvizsgáló Osztály vezetője volt.

Új értékesítési vezető a Dow Seeds csapatában

Endes Péter

2012. december óta a Dow AgroSciences Hungary Kft. – Dow Seeds közép-európai regionális sales managere. A növénytermesztési mérnök és agrármenedzser – az üzletgazdálkodás végzettségű szakember korábban az Amstel Sörgyár Rt.-nél, a Veszprémi Zrt.-nél, a Sony Music Entertainment Hungary Kft.-nél és az RCP-Technika Magyarország Kft.-nél dolgozott.

Új értékesítési vezető a Cibakert Mag Kft.-nél

Subicz Ferenc

Az előző vetőmag értékesítési menedzser kilépése után Subicz Ferenc vette át az értékesítés irányítását. Az 54 éves szakember, a Cibakert Mezőgazdasági Kft. és a Cibakert Mag Kft. társtulajdonosa, a Cibakert Mezőgazdasági Kft. ügyvezetője, vala-

mint a Cibakert TЭСZ Szövetkezet igazgatójának elnöke egy személyben.

Új ügyvezető, illetve kommunikációs menedzser az Euralis Kft.-nél

Farkas Ferenc

Az Euralis Kft. új ügyvezető igazgatója. Az elmúlt 18 évben különböző vállalatoknál (mezőgazdasági és az élelmiszer-kiskereskedelem területén) szerzett tapasztalatot. Az utóbbi 7 évben a vetőmag üzletágban dolgozott, a Syngenta Seeds Kft. alkalmazásában Business Manager pozícióban, ahol a 12 országot magába foglaló Danubia Régió zöldségvetőmag üzletágért felelt 2005–2012 között.

Hegedűs Erika

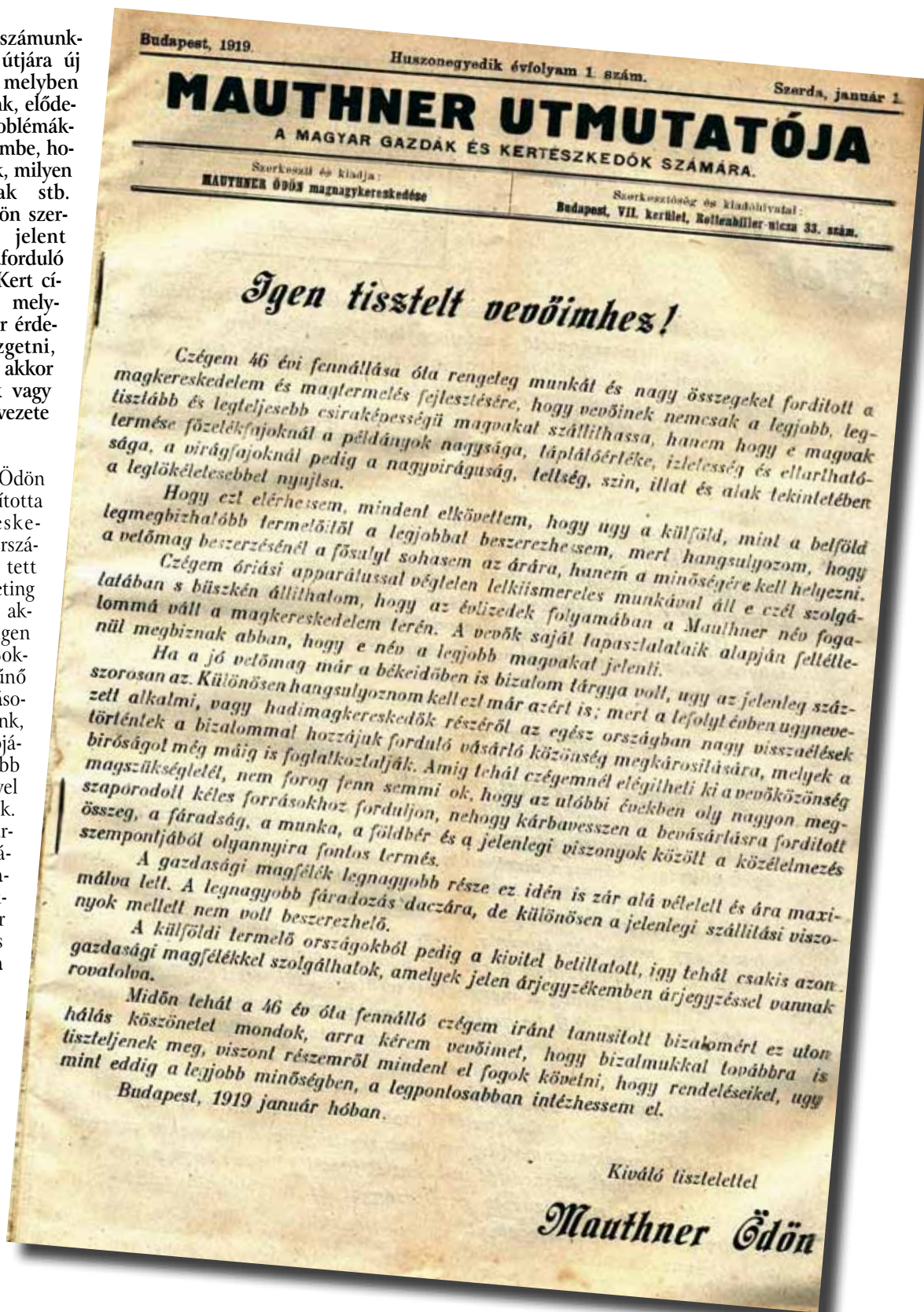
Az Euralis Kft. új kommunikációs menedzsere. Az elmúlt 21 évben marketing asszisztensként majd kommunikációs menedzserként dolgozott a Syngenta Seeds Kft. alkalmazásában. 2001-től a 12 országot magában foglaló Danubia Régió kommunikációs menedzsere volt. Az elmúlt egy évben a Syngenta szervezeti átalakulása után marketing szerviz specialista-ként (növényvédőszer és vetőmag területen) végezte feladatait.

Múltidézés

Idei első lapszámunkban indítjuk útjára új rovatunkat, melyben visszatekintünk, elődeink milyen problémákkal néztek szembe, hogyan hirdettek, milyen cikkeket írtak stb. Mauthner Ödön szerkesztésében jelent meg a századforduló környékén a Kert című folyóirat, melyből mindenkor érdemes szemezgetni, már csak az akkor aktuális hírek vagy az újság nyelvezete miatt is.

Mauthner Ödön 1874-ben alapította magnagykereskedését, amely országos hírnévre tett szert. A marketing eszköztár már akkoriban is igen széles volt. Sokszor újnak tűnő marketing fogásokat alkalmazunk, melyekkel valójában már több mint 100 évvel ezelőtt is éltek. Az 1919. évi árjegyzék általános tájékoztatója jól mutatja, hogy már akkoriban is fontos volt a termék minősége, megbízhatósága, a kialakított image, melyet a hamisítványok nagyon hamar romba dönthetnek, valamint a rendelkezésre álló készletek ismerete.

A holnap újításait ma kell megóvni

Ósi tudomány a zöldségnevelés. A zöldségnevelést körülbelül kilencezer évvel ezelőtt az első növénytermesztők kezdték meg, amikor a legjobbnak ítélt növények magvait félretették, hogy a következő szezonban elvessék. Ez a szelektációs tevékenység volt az első emberi beavatkozás a természetes növényi evolúcióba. Ahogyan az ember a XIX. század közepén egyre inkább kezdte megérteni a genetikát, úgy a nevelők alkalmazni kezdték ismereteiket a kívánatos tulajdonságokkal rendelkező növények keresztezése során a jobb fajták fejlesztése érdekében. A jelenlegi tudományos és technológiai fejlődés a gének és génfunkciók megismerésével felgyorsította a genetikai fejlesztéseket. A zöldségnevelők folyamatosan a minőség, a változatosság és a terméseredmények javításán dolgoznak, mindig újabb fajták előállításával.

Mit ért el eddig a zöldségnevelés?

A zöldségnevelők a termelők, feldolgozók, kereskedők és fogyasztók számára fontos tulajdonságokat fejlesztenek, a kulcsfontosságú újításokkal egyetemben:

- Kártevőkkel és kórokozókkal szembeni rezisztencia. A genetikai ellenálló képesség a virális, bakteriális és gombás fertőzésekkel szemben lehetővé teszi, hogy a növény elérje terméspotenciálját kevesebb növényvédőszer felhasználása mellett.

- A megnövekedett termésátlagok és a rövidebb tenyészidő lehetővé teszi a gyorsan növekvő emberiség ellátását kisebb terület művelése mellett.

- A zöldségfajok adaptálása más klimatikus adottságokkal rendelkező területekre, nagyobb területen és akár egész évben elérhetővé teszi a terméket.

- Érésszabályozás. A zöldségnevelés jelentős fejlesztése, hogy a termés egyszerre érik, csökkentve ezzel a betakarításkori veszteséget, illetve növelve a betakarítás gépesíthetőségét. A javított fajták teljesen átforgalmazták a munkaintenzív fajokat, például a karfiol, brokkoli vagy a kelbimbó betakarítását.

- A stressz tolerancia – beleértve a szántóföldi zöldségfajoknál a fagy- és hőstresszel szembeni ellenállóságot – növeli a házikerti termesztés sikerességét, így csökkenti az „élelmiszer útját a termőföldtől az asztalig”.

- A pulton tarthatóság, illetve az eltarthatóság növelése.

- A betakarított termés beltartalmi értékeinek és külső megjelenésének javítása:

- íz (cukor-sav arány, állag, textúra),
- aroma (illat),
- vonzó megjelenés (szín, gyümölcs keménysége),
- tápérték (vitaminok, megnövelt antioxidáns-tartalom).

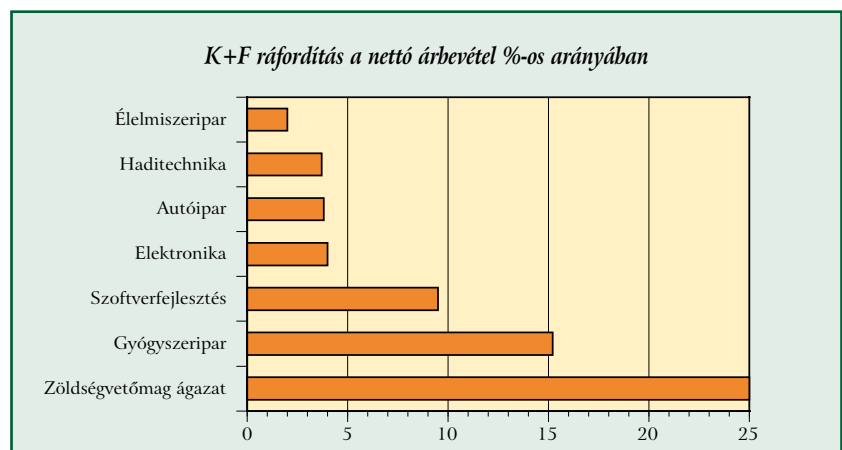
Ki fizeti meg a zöldségnevelést?

A zöldségnevelés megköveteli a nevelő cégektől, hogy időt, energiát és pénzt fektessenek a munkába anélkül, hogy a siker garantált lenne. Egy új paradicsomfajta előállítása általában

5–7 évet vesz igénybe, és több mint 500 000 eurós befektetést jelent. De a költségek egyre növekednek, ahogyan a fogyasztói elvárások is egyre nagyobbak. A zöldségnevelő cégek éves nettó árbevételük 20–25%-át nevelésre és kutatás-fejlesztésre fordítják, ami a zöldségnevelést a leginkább kutatásintenzív ágazatok egyikévé teszi. A nevelő befektetésének megtérülése teszi lehetővé a folyamatban lévő fajta-előállítás finanszírozását. Mindemellett azonban a vetőmag ára a termelő költségeinek csupán 5–15%-át teszi ki.

A Nevelői Jogok

A nemzetközileg elfogadott Nevelői Jogok (Plant Breeder's Rights – PBR) szellemi tulajdonjogi védelmet biztosítanak minden új fajta esetében. Szá-

A VSZT állásfoglalása az illegális zöldség vetőmag- és szaporítóanyagok forgalmazásával és felhasználásával kapcsolatban

Az utóbbi években Magyarországon is egyre gyakrabban fordul elő, hogy a termelők illegális szaporításokat folytatnak (illegális hajtáscsúcs szaporítás, F2 szaporítások). A vetőmagos cégek szükségét érzik annak, hogy felhívják az ilyen tevékenységet folytató termelők, szaporítóanyag előállítók figyelmét arra, hogy cselekedetük illegális és szankcionálható.

Mind a nemzeti, mind a közösségi növényfajta-oltalom esetében az oltalom jogosultjának a hozzájárulása szükséges az oltalom alatt álló növényfajta szaporítóanyagának előállításához, továbbszaporításához, értékesítéséhez, raktározásához.

A szellemi tulajdonjogi aggályok mellett az illegális vetőmaghasználat további minőségi és növény-egészségügyi problémákat is felvet. A vetőmagtermesztés szigorú előírások betartásával, folyamatos kontroll mellett történik. A gondos termesztés és a szigorú ellenőrzés eredményeképpen csak csíráképes, egészséges, betegségtől mentes alapanyagból lehet vetőmag. Az ellenőrzetlen vetőmag elvetése azt a kockázatot hordozza magában, hogy az ismeretlen mag lehet fertőzött, és a beteg mag csíráképtelen vagy abnormális csírázású, így eleve ki sem kel,

ha pedig mégis, akkor a fertőzés továbbterjedését okozva, akár a teljes állományt is megfertőzheti.

A hazai zöldség vetőmag- és szaporítóanyag forgalmazással foglalkozó cégek az állásfoglalás megfogalmazásával és az ebben foglaltak betartásával csatlakoznak a nemzetközi szinten évek óta sikeresen zajló illegális szaporítók elleni küzdelemhez.

A zöldség vetőmag- és szaporítóanyag előállítással foglalkozó cégek elkötelezik magukat az alábbiak mellett:

- A szabadelvirágzású fajtákat, szülői vonalakat és FI hibrideket növényfajta-oltalomban részesítik, ahol szükséges és gyakorlatilag lehetséges.

- A vetőmagos cégek folyamatosan tájékoztatják és képzik dolgozóikat annak érdekében, hogy a szellemi tulajdonjogokat, a vonatkozó jogszabályokat és a jelen állásfoglalást figyelembe vegyék, azokat alkalmazzák és betartassák a termelőkkel.

- A szellemi tulajdonjogok tiszteletben tartását kikényszerítik, illetve azok megsértése esetén a megfelelő jogi lépéseket megteszik.

A teljes állásfoglalás a szervezet honlapján a www.vsz.hu „Állásfoglalások” menüpont alatt olvasható.

mos országban a rendszer beépül a jogrendbe, megvédve a nemesítőt az új fajta jogosulatlan felhasználásától, és az új termék számára éveken keresztül védelmet biztosít a piacon. A vetőmag ára tartalmazza a jogdíjat, ezzel engedélyezve a fajta (a nemesítő szellemi terméke) használatát. Akárcsak a szerzői jog a könyvek és CD-k esetében, a PBR ösztönzőleg hat az innovációra és anyagi forrásokat biztosít.

A Nemesítői Jogok védelmet és a nemesítői erőfeszítések megtérülését biztosítják. Azonban a rendszer nyitott, minden védett fajta szabadon felhasználható bármely nemesítési programban, ezzel serkentve a további nemesítést. A „nemesítői kiváltság” néven ismert rendszer 40 éve erősíti a fejlesztést és az innovációt az iparágban.

A Nemesítői Jogok fontossága a zöldség-nemesítés jövőjére nézve

Jelenleg a zöldség-nemesítés nagyrészt a privát szektorban történik. A nemesítő cégek szerte a világon, ahol zöldségféléket termesztene, a zöldségek széles skáláját nemesítik. A szektor megközelítőleg több mint 25 000 embert foglalkoztat világszerte, és éves szinten 600–700 millió eurót fordít kutatásra, nemesítésre és termékfejlesztésre.

A kutatás és nemesítés fontos szerepet játszik abban, hogy az élelmiszer-előállítás innovatív és versenyképes legyen. Az adott környezeti feltételekhez leginkább alkalmazkodó újabb fajták folyamatos fejlesztését a kórokozók, a

klíma, és a fogyasztói szokások változása teszik szükségessé. Ezek a tényezők hatnak a nemesítés irányaira, a kertészeti és környezeti politikára.

A fajta-előállítás lassú, precíz, összetett, költséges és nagyfokú hozzáértést igénylő feladat. A jelenkor nemesítési programjai a termelők, a feldolgozók és a fogyasztók 10 év múlva felmerülő igényeit igyekeznek kielégíteni. Bár az alkalmazott technikák fajtól függően változnak, a nemesítés alapelve gyakorlatilag nem változott Mendel felfedezése óta, vagyis a kiválasztott szülők keresztezésével a kívánt tulajdonságok kombinációját hozzák létre.

A Nemesítői Jogokból származó bevételek biztosítják a jövő innovációját

Minden zöldség-nemesítő cégnek szüksége van a forgalomba hozott, sikeres fajtákból származó bevételekre, hogy finanszírozhassa a további kutatásokat, nemesítést, fejlesztést, valamint, hogy kompenzálja a jövő piacára készülő

fajták kockázatait. Csak ez a bevétel biztosítja a további nemesítés anyagi hátterét. A Nemesítői Jogok csak teljes körű támogatás mellett, minden ország jogrendjébe beépítve biztosítanak fedezetet az igen kockázatos nemesítésbe fektetett erőforrások számára, fenntartva a tevékenységet a jelenlegi magas színvonalon, serkentve az innovációt, mely a termelők és fogyasztók hasznára újabb és újabb fajtákat eredményez.

A *Jogbitorlás Ellenőrző Szervezet (Anti-Infringement Bureau – AIB)* küldetése, hogy megóvja a vetőmagcégeket attól, hogy a szellemi tulajdonjogaik sérüljenek, és a szabadalmibitorlással szemben fellépjen.

Solibam – a nemesítés új területe

A hagyományos nemesítés egyik eredménye a fajták egyöntetűsége. Azonban az ökológiai és az extenzív természetben több előnyrel jár a genetikai diverzitás.

A természetben lévő fajtáknak sokféle igénynek, követelménynek kell megfelelniük, akár az éghajlatra, talajadottságokra vagy a természetstechnológiára gondolunk. Az ökológiai természetben és extenzív körülmények között a termelők nem mindig találják meg a legmegfelelőbb fajtát az Európai Unió közös fajtakatalógusában. Az EU ezért tette lehetővé a tájfajták szaporítóanyagainak és vetőmagjainak forgalmazását. Annak érdekében, hogy új szemszögből megközelítve a nemesítést, a stabilitás és a minőség javításával a nagy diverzitással rendelkező fajták köre kiteljesedjen, 2010-ben indult a Solibam Project. A programban, melynek a diverzitás a kulcsszava, 12 országból 23 szervezet vesz részt, Magyarországról az MTA ATK Mezőgazdasági Intézetből a tavaly fiatalon elhunyt Dr. Kovács Géza aktív résztvevője volt a programnak. A projekt alapelve, hogy a heterogén növényállomány jobban alkalmazkodik az extenzív körülmények között változó környezeti adottságokhoz.

Összetett tulajdonságok

A projekt alapelve teljesen ellentmond a jelenleg egyre inkább nemzetközivé és koncentrálttá váló nemesítés egyöntetű fajta-előállítási céljának. A program a közös nemesítési munkára épül, a folyamatban komoly szerep jut a termelőknek is. Jó példa erre a franciaországi gyakorlat, ahol magvisszafogási

hálózat (Seed-saving network) működik. Az ökológiai és extenzív természet kis mennyiségű, de nagy diverzitású vetőmagot igényel. Ezt a diverzitást maguknak tartják fenn a termelők.

A projekt kilenc kutatási területe (keretes) közül a 2. terület a genetikai diverzitás meghatározása, felmérése, ami ezekben a diverz populációkban nem a hagyományos marker alapú megközelítést igényli. Fontos, hogy megértsék, genetikailag mi változik a szelekció során, a kiindulási populációhoz képest milyen különbségek alakulnak ki a szelektált állományban.

A kockázatok minimalizálása

A projekt másik célja, hogy elegendő információt biztosítson arra vonatkozólag, hogy a kereskedelmi forgalomban lévő vonalak, bár nagy teljesítményűek, nem reagálnak jól ökológiai természet vagy extenzív körülmények mellett. Egy adott helyen egy heterogén fajta a környezeti hatásoknak stabilan ellenáll. Továbbá, ha ezt a heterogén genetikai anyagot több, különböző környezeti és természetstechnológiai adottságokkal rendelkező helyre osztjuk szét, a különböző adottságokhoz legjobban alkalmazkodó fajta fog kialakulni. Azok a termelők, akik a diverz fajtákat választják, a kockázatokat kívánják minimálisra csökkenteni, évről évre átlagos termésmennyiséget elérve.

Hetven fajta két hektáron

Az ökológiai és extenzív körülmények között termesztő gazdálkodók fajtaigényeit mérték fel Franciaországban, Németországban, Olaszországban, Por-

tugáliában, Etiópiában és Malin. Bár a felmérés eredményének összesítése még tart, az már körvonalazódott, hogy Franciaországban a fajtákkal szemben támasztott igények nagymértékben függenek az értékesítés módjától. Például, aki termelői piacokon értékesít, az akár 70 fajtát is természet átlagosan 2 ha területen, míg aki kereskedők számára értékesít, kb. 26 fajtát természet átlagosan 26 hektáron.

Forrás: Cultivar Seed 2012. október

A rizs eredete

A kutatókat DNS markerek vezették el a rizs Gyöngy-folyó menti őshazájához

A „Három Nagy Növény” közül, amelyek a világ meghatározó táplálékát jelentik, a rizst legalább 8500 éve vonták természetbe. De hol is van a „szülőhelye”?

A kutatók között vita folyt arról, hogy a rizst hol és mikor vonták először természetbe. Egyesek mellett érveltek, hogy egyidejűleg több helyen ment végbe a folyamat.

A termesztett rizsnek két alfaját termesztik széles körben, a rövidszemű *Oryza sativa japonica*-t és a hosszú szemű *Oryza sativa indica*-t.

Kínai kutatók 446 vad rizs (*Oryza rufipogon*) és 1083 termesztett fajta mintáját gyűjtötték be annak érdekében, hogy DNS minták vizsgálatával géntérképet állítsanak össze, és meghatározzák a rizs eredetét. Sikeresen meghatározniuk az *Oryza sativa japonica* első természetbe vont vonalát, ame-

Kilenc kutatási terület

Ökológiai extenzív természet során előnyös tulajdonságok meghatározása
Genetikai diverzitás meghatározása és felmérése
A diverzitás kiaknázása a nemesítés során
A diverzitás kiaknázása a természet során
A hagyományos és az ökológiai nemesítés összehasonlítása
Közös nemesítés és irányítás
A nemesítés és a természetstechnológia minőségre gyakorolt hatása
Az újdonságok vizsgálata a fenntarthatóság szempontjából
Továbbképzés

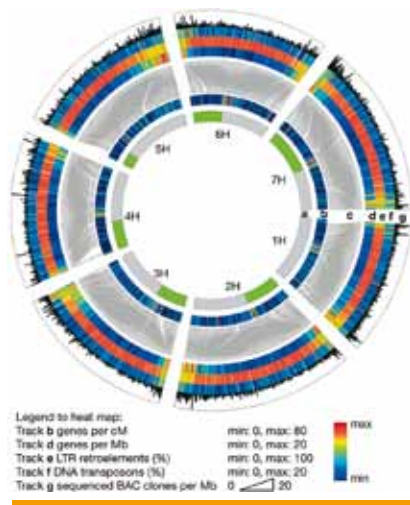
A Gyöngy-folyó (a NASA felvétele)

lyet több ezer évvel ezelőtt választottak ki a vad rizsből a Gyöngy-folyó középső szakaszánál, Kína déli részén. Ahogyan kirajzolódott a családfa, az eredmények cáfolták azt az elméletet, mely szerint az *O. sativa indica* alfaj teljesen külön ágon alakult ki. Valójában a japonica alfaj és a vad rizs visszakeresztezésével alakult ki az indica. A kutatás során hajszálpontosan sikerült meghatározni azt az 55 genetikai változást, amelyek az ember által végzett szelekció során rögzültek.

Forrás: Seed Today 2012/IV

Feltérképezték az árpa genomját

Több mint 15 000 évvel ezelőtt vonták termesztésbe a fűfélék családjába tartozó árpát, amely a világszerte fogyasztott élelmiszerek 30%-át adja. Az árpa a világ negyedik legfontosabb növénye termőterület és termésmennyiség tekintetében egyaránt.

Az árpa genomja

A kihívást jelentő genom

Az árpa genetikai állománya majdnem kétszer akkora, mint az emberi genom. A DNS szekvencia meghatározása nagy kihívást jelentett, főként azért, mert az árpa genomja nagyarányban tartalmaz olyan kapcsolt szekvenciákat, amelyeket nehéz volt párba állítani. A kutatók eredményei betekintést engednek a gének és az ismétlődő DNS szakaszok fizikai elhelyezkedésébe, valamint abba, hogy mindez hogyan befolyásolja a génkifejeződést vagy a genetikai változatosságot.

A Nemzetközi Árpa Genom Konzorcium 2012 októberében publikálta a Nature-ben eredményeit.

Forrás: Seed Today 2012/IV

December elején ült össze a VSZT Elnöksége

2012. december 4-én tartotta legutóbbi ülését a VSZT Elnöksége, melyen számos fontos kérdés került napirendre. A VSZT életében fordulópont lesz, ha a Vidékfejlesztési Minisztérium, élve az Unió jog adta lehetőséggel, hivatalosan is elismeri a VSZT-t szakmaközi szervezetként. Ezzel a VSZT feladatává válna a termelési szabályok és normák kidolgozása, a piaci folyamatok összehangolása. Mint szakmaközi szervezet a szakmák képviselőivel egyetértésben hozhatna egyhangúlag olyan döntéseket, ami az ágazat minden tagjára kiterjed anélkül, hogy az állam abba beleavatkozna. Szakmaközi szervezetként kezdeményezhetné piacszerzési intézkedés kiterjesztését olyan módon, hogy annak alkalmazása a szakmaközi szervezetben nem tag ágazati piaci szereplő számára is kötelező legyen. A szakmaközi szervezetként való elismerés érdekében összeállított kérelem tervezetét az Elnökség jóváhagyta.

A VSZT tagdíjak 2005. óta változatlanok voltak. A költségek növekedésével időszerrűvé vált a tagdíjmelés, melynek mértékét az Elnökség 12,5%-ban határozta meg. A változásról minden VSZT tag kapott értesítést e-mailben vagy levélben. Emellett a titkárság beszámolt a legutóbbi Elnökségi ülés óta végzett munkáról, illetve a stratégia megvalósításával kapcsolatos, az oktatás színvonalának növelését célzó erőfeszítésekről.

Felkészülés a tavaszi kalászos vetőmag szezonra

Küszöbön áll a tavaszi kalászos vetőmag szezon, 2013. január 23-án összeült a Kalászos vetőmag Szekció Bizottság. A VSZT januári széles körű felmérése alapján a Bizottság megállapította, hogy komolyabb minőségi problémákkal nem kell számolni, általánosan elmondható, hogy a 2012-es év kedvező volt a kalászos vetőmag-szaporítások szempontjából.

A tavaszi árpa alkalmas szaporítóterület nagysága a 2011. évihez képest kissé csökkent, a 2012. évi betakarított nyers vetőmagtermés a 2.300 haról mintegy 10.100 tonna volt. Ha idén is 100 ezer ha körül alakul a tavaszi árpa vetésterülete, a vetőmag mennyisége cca. 35%-os felújításra adna lehetőséget. A zab vetőmagszaporító-terület

nagysága a korábbi évekhez képest 2012-ben tovább emelkedett. Ennek ellenére, ha a tavalyi termőterület reálizálna az idei évben is, ez a vetőmagmennyiség rendkívül alacsony, mintegy 15-17%-os felújításra elegendő, ami szinte biztos hiányhelyzetet vetít előre.

A nagy mennyiségű, egységes minőségű árualap előállításához elengedhetetlen az ellenőrzött minőségű fémzárolt vetőmag megfelelő arányú, legalább 50%-os használata. Azonban ezt az értéket évek óta nem sikerül elérni. A megfelelő minőségű vetőmag használata mellett a termésbiztonság csávázással tovább növelhető.

Most még nehéz megítélni, hogy a rendelkezésre álló vetőmagkészletek

biztosan kielégítik-e a felmerülő igényeket, ezért kiemelten fontos, hogy a termelők időben rendeljék meg a szükséges vetőmagot, mert a tavaszi árpa esetén előfordulhatnak területi, illetve fajtahiányok. Ha azonban az árpa vetésterülete meghaladja a 100 ezer ha-t, akkor mérsékelt, de abszolút vetőmaghiány is kialakulhat. A többi tavaszi gabona – tavaszi búza, zab stb. – esetében egyértelműen vetőmaghiányra kell számítani.

World Seed Congress 2013.

A Nemzetközi Vetőmag Szövetség (ISF) az idén a görög fővárosban, Athénban rendezi meg az éves konferenciáját, 2013. május 27–29. között. Az év legnagyobb vetőmagos rendezvényére várhatóan közel 1500 szakember látogat majd el. A rendezvényen csak olyan hazai cégek vehetnek részt, akik érvényes VSZT tagsággal rendelkeznek. A regisztrációkor fel kell tüntetni a VSZT angol nyelvű megnevezését: Hungarian Seed Association.

(www.worldseed2013.com)

Láng László az Európai Vetőmag Szövetség Elnökségének tagja

Az Európai Vetőmag Szövetség 2012. és 2015. között tevékenykedő Elnökségébe beválasztották Dr. Láng Lászlót, a VSZT alelnökét.

(<http://www.euroseeds.org/about-esal-meet-the-board>)

Szakmai szimpózium a Pannonbúza Programról

2013. február 14-én tartott szakmai szimpóziumot Gyermelyen a Pannonbúza programot megvalósító konzorcium. A Pannonbúza program célkitűzése az volt, hogy olyan tudományos háttérrel megerősített komplex búzatermelő és feldolgozó rendszert alakítsanak ki, amely alkalmazkodni tud a piaci igényekhez és a gazdasági kihívásokhoz, nemzetközi viszonylatban is versenyképes terméket állítva elő.

Az előadások sorát *dr. Feldman Zsolt* helyettes államtitkár kezdte, prezentá-

Takács Géza

ciójában először kitekintést nyújtott az európai agrárágazatra, majd a gabonaágazatra tért ki. Ezt követően *Osvay György*, a Szerencsi Mezőgazdasági Zrt. elnök-vezérigazgatója mutatta be a Pannonbúza program keretében végzett kísérleteket, a programban rejlő lehetőségeket. Előadása végén kiemelte a minőségi búzatermeléshez szükséges technológiai elemeket, első helyen említve a vetőmag-felújítást, amely az utóbbi években 20–30% között volt, azonban szakmailag legalább 50% lenne az elvárt. *Búvár Géza*, a KITE Zrt. vezérigazgatója, az előtte szólót is megerősítve a technológiai fegyelem fontosságára hívta fel a hallgatóság figyelmét. *Dr. Bedő Zoltán*, az MTA ÁTK Mezőgazdasági Intézet főigazgatója a minőségi búzatermelés alapanyagá, a fajták és a vetőmag irányából közelítette meg a kérdést. A martonvásári búzafajták nagy népszerűségnek örvendenek,

emellett pedig az újabb fajták mind jobb és jobb minőségi paraméterekkel rendelkeznek. *Tóth Béla*, a Gyermelyi Zrt. igazgatója a feldolgozóipar szemszögéből mutatta be a program jelentőségét. A Pannonbúza program mellett aktuálissá vált a Magyar Búza Szabvány korszerűsítése is, a minőségi szempontok és határértékek meghatározása a kor követelményeinek megfelelően, erről tartott tájékoztatót *Dr. Tömösközi Sándor*. Az előadások sora a támogató szakmai szervezetek hozzászólásával zárult. Így *Pótsa Zsófia* a Gabonaszövetség főtitkára a gabonapiaci helyzetet értékelte röviden, *Petőházi Tamás*, a GOSZ ügyvezetője a termelők oldaláról világította meg a program lényegét, *Takács Géza*, a VSZT elnöke pedig a minősített vetőmag használatának fontosságára hívta fel a figyelmet. A program a Gyermelyi Zrt. tésztagyárának megtekintésével zárult.

Szántóföldi Növények Nemzeti Fajtajegyzéke 2013.

Megjelent a Szántóföldi Növények Nemzeti Fajtajegyzéke 2013. évi kiadása, mely elérhető a NÉBIH honlapján.

(www.nebih.gov.hu)

Elkészült az engedélyezett növényvédő-szerek hivatalos adatbázis keresőjének teszt verziója

A NÉBIH honlapján elérhető a növényvédő-szerek kereshető adatbázisának teszt verziója. A honlapon számos szempont szerint lehet keresni a növényvédő-szerek között.

(www.nebih.gov.hu)

VETŐMAG SZÖVETSÉG SZAKMAKÖZI SZERVEZET ÉS TERMÉKTANÁCS LAPJA

Elérhetőség: **dr. Ruthner Szabolcs** ügyvezető igazgató

1113 Bp. Ábel Jenő u. 4/b • Tel. 06-1-332-5755, Fax: 06-1-302-6507 • E-mail: vszt@vszt.hu • Honlap: www.vszth.hu

Felelős szerkesztő: **Hajtun György**

Szerkesztő Bizottság: **Dr. Balikó Sándor** /elnök/ (Bóly Zrt) • **Bíró János** (Syngenta Seeds) • **Blum Zoltán** (Saaten Union) • **Dr. Bóna Lajos** (Magyar Növénynevelők Egyesülete) • **Pavelka Árpád** (ZKI) • **Virágné Pintér Gabriella** (Gabonakutató)

Kiadja: A Vetőmag Szövetség Szakmaközi Szervezet és Terméktanács

Felelős kiadó: VSZT ügyvezető igazgatója